

Å l a n d s l a n d s k a p s n ä m n d s

framställning till Ålands landsting med förslag

N:o 28/1950. till landskapslag om landskapsförvaltningen under-
lydande arbetares i landskapet Åland pensioner.

I riket har genom förordningen den 30 september 1950 (465/50) statens arbetares pensioner nyreglerats. Förutsättning för erhållande av arbetarpension är, att arbetaren varit anställd i statens stadigvarande arbete och haft sin huvudsakliga utkomst därav. Huvudsaklig utkomst anses arbetare hava av arbete, som i allmänhet varar minst fem timmar i dygnet. Med statens arbetsplats jämnställes med hänsyn till arbetares pension även den tjänstetid, under vilken statens arbetare tidigare skött sådan statens tjänst eller befattning, vars innehavare enligt lagen om tjänstemannapensioner är berättigad till pension. På samma sätt som tjänste- och befattningshavare är även arbetare berättigad att med hänsyn till pensionsår räkna sig till godo den tid han varit i kommuns, kommunal centralorganisations, sammanslutnings av kommuner, religions- samfunds eller enskilda tjänst. Pensionsåldern är såsom för tjänstemän och befattningshavare sextiotre år, men kan arbetare därförinnan erhålla pension, om han på grund av kroppsslyte eller nedsatta

kropp- eller själskrafter blivit varaktigt oförmögen till statens arbete. För erhållande av pension erfordras, att arbetaren innehar minst tio till pension berättigande tjänsteår, eller vid avgång på grund av oförmåga till arbetet varit under de närmast föregående tre åren minst tolv arbetsveckor varje kalenderår samt under dessa tre år sammanlagt minst sextio arbetsveckor i statens arbete. Har avgången förorsakats av i arbetet ådragen kroppsskada eller av arbetet förorsakad sjukdom skall arbetaren oberoende av antalet pensionsår eller ålder tilldelas full pension. Pensionsåren börja löpa vid tjugooett års ålder och upphöra vid uppnådda sextio sju. Pensionsåret räknas i arbetsveckor, och femtiotvå fulla arbetsveckor motsvara ett år. Arbetarna äro med hänsyn till beskaffenheten av utfört arbete indelade i fyra pensionsgrupper. Full pension utgår med sextiosex procent i pensionsgrupperna I-II av arbetsinkomsterna under det sista året före avgången, varvid dock lön för övertidsarbete ej beaktas. Lägsta pension är 132.000 mark och högsta pension 223.500 mark. I fjärde pensionsgruppen bestämmes pensionen i enlighet med motsvarande tjänstemans eller befattningshavares pension. För det fall att arbetsinkomst minskat på grund av utevaro från arbetet finnes särskilda föreskrifter

beräkning av medeldagsinkomsten. I förordningen ingå vidare bestämmelser om beräkning av pensionsår vid avbrott i arbetet, förfarandet vid ansökan om pension, upphörandet av rätt till pension m.m.

Landskapsnämnden har uppgjort förslag till ny pensionslag för landskapets arbetare. Förslaget grundar sig på rikslagstiftningen, anpassad efter landskapets särställning och de lokala förhållandena. Närmare utredning om lagparagrafernas innehåll torde icke vara av nöden, då för riksförordningens innehåll redogjorts i stora drag.

Hänvisande till förestående får landskapsnämnden vördsammast förelägga Landstinget till antagande nedannämnda

L a n d s k a p s l a g

om landskapsförvaltningen underlydande arbetares i landskapet Åland pensioner.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

I landskapets arbete anställd arbetare, som därav erhåller sin huvudsakliga utkomst, är berättigad att, sedan han avgått från sitt arbete, av landskapsmedel uppbära livstidspension i enlighet

720 096
med vad nedan stadgas.

Vad i 1 mom. sagts, gäller även arbetare, vilken såsom arbetspliktig varit i statens tjänst.

Landskapets arbetare anses erhålla sin huvudsakliga utkomst av landskapets arbete, därest hans arbete i allmänhet varar minst fem timmar i dygnet.

2 §.

Allmän förutsättning för erhållande av pension är:

att arbetare fyllt sextiotre år eller dessförinnan på grund av kroppsslyte eller nedsatta kropps- eller själskrafter blivit varaktigt oförmögen till sitt arbete; och

att han, förutom i fall, som nämnes i 9 § 1 mom., har minst tio pensionsår samt att han, likaså med undantag för i 9 § 1 mom. nämnt fall, innan han fyllt sextiosju år, eller, om han dessförinnan avgått från landskapets arbete, före sin avgång under de tre närmast föregående åren varit i landskapets arbete minst tolv arbetsveckor varje kalenderår samt under dessa tre år sammanlagt minst sextio arbetsveckor.

I de arbeten, i vilka arbetets beskaffenhet eller förhållanden det kräva, kan rätten till pension inträda före sextiotre års ål-

der, dock icke tidigare än vid femtio års ålder. På landskapsnämnden ankommer att i enlighet med därför i riket utfärdade bestämmelser därom besluta.

3 §.

Såsom pensionsår, vilka landskapets arbetare får tillgodoräkna sig, anses den tid han efter fyllda tjugooett år och före uppnådd sextiosju års ålder varit i arbete, som nämnes i 1 §. Likaså får landskapets arbetare som pensionsår tillgodoräkna sig den tid, som enligt 3 § 1 mom. i gällande landskapslag om tjänstemannapensioner skulle tillgodoräknas honom såsom pensionsår i hans egenskap av innehavare av tjänst eller befattnings.

Angående landskapets arbetares rätt att såsom pensionsår tillgodoräkna sig den tid han varit i kommuns, kommunal centralorganisation, sammanslutnings av kommuner, religionssamfunds eller enskilds tjänst, gäller i tillämpliga delar vad i 1 mom. nämnda landskapslag om tjänstemannapensioner är stadgat.

Landskapsnämnden kan av särskilda skäl berättiga landskapets arbetare att såsom pensionsår tillgodoräkna sig även annan än i 2 mom. avsedd tjänstgöringstid, dock högst åtta år.

Arbetare, som dömts förlustig medborgerligt förtroende, är

icke berättigad att för pension tillgodoräkna sig den tid han dessförinnan varit i landskapets eller statens arbete.

4 §.

Pensionsår räknas i arbetsveckor. Har i landskapets arbete under den tid pensionsåren räknas, inträffat avbrott, sammanräknas vid bestämmandet av pensionsåren antalet arbetsveckor och delarbetsveckor under de olika arbetsperioderna, varvid femtiotvå fulla arbetsveckor motsvara ett pensionsår.

5 §.

Som arbetsveckor räknas vid beräkandet av pensionsår även:

- 1) lagenlig semestertid liksom även den tid, för vilken semesterersättning skall erläggas;
- 2) tid, under vilken arbetare till följd av i landskapets arbete ådragen kroppsskada eller av arbetet förorsakad sjukdom eller på grund av offentligt uppdrag varit förhindrad att utföra sitt arbete;
- 3) högst tretton veckor av den tid, arbetare varit borta från sitt arbete på grund av havandeskap eller barnsbörd;
- 4) tid, under vilken arbetare, som utan skäl varit anhållen, icke kunnat utföra sitt arbete;

5) högst tjugosex veckor av den tid arbetare under ett kalenderår, på grund av annan än i punkt 2 nämnd sjukdom varit borta från arbetet;

6) högst fyra veckor per kalenderår av den tid arbetare till följd av avbrott i arbetet, som icke berott av honom, icke fått utföra sitt arbete;

7) högst fyra veckors utevaro från arbetet per kalenderår, där est utevaron föranletts av något annat av den ansvariga arbetsledningen godkänt skäl än de ovan uppräknade.

Minskas antalet arbetsdagar i veckan för någon tid till följd av minskning av arbetet eller av annan orsak till tre dagar i veckan eller mindre, räknas högst fyra sådana veckor per kalenderår som fulla veckor och de övriga som halva arbetsveckor.

6 §.

På grund av beskaffenheten av utfört arbete eller utförda uppgifter indelas arbetarna i följande fyra pensionsgrupper:

I pensionsgruppen: arbetare, som utföra hjälp- och grovarbete samt alla övriga arbetare, vilka icke hänföras till nedannämnda pensionsgrupper;

II pensionsgruppen: arbetare, som utföra fackarbete;

III pensionsgruppen: arbetare, som utföra krävande fackarbete;
samt

IV pensionsgruppen: personer i ledande ställning i arbetsavtals-

förhållande till landskapet.

Vid bedömandet av arbetets beskaffenhet skall, för såvitt annat

ej följer av stadgandena i 10 §, hänsyn tagas till det arbete, ar-

betaren huvudsakligen utfört under de närmaste fem åren före sin

avgång från landskapets arbete.

Uppstår ovisshet om till vilken pensionsgrupp arbetare på grund

av sitt arbete skall hänföras, skall den omständigheten, vilken

pensionsgrupp den allmänna lönenivån för arbete av sagda slag för-

utsätter, vara utslagsgivande. Föreligga det oaktat svårigheter att

placera arbetare i pensionsgrupp, bör landskapsnämnden införskaffa

utlåtande av fackmyndighet i riket.

7 §.

Beloppet av full pension är i I-III pensionsgrupperna sextiosex

procent av de arbetsinkomster arbetare åtnjutit i landskapets arbe-

te under det sista året före avgången, med undantag av lön för ö-

vertidsarbete, dock så att

i I pensionsgruppen lägsta beloppet av full pension utgör 132.000

mark och högsta beloppet 165.000 mark;

i II pensionsgruppen lägsta beloppet av full pension utgör

144.000 mark och högsta beloppet 189.300 mark; samt

i III pensionsgruppen lägsta beloppet av full pension utgör

172.800 mark och högsta beloppet 223.500 mark.

Pension må icke beviljas till högre belopp än arbetsinkomster-

na, dock så, att lägsta beloppet av full pension för arbetare, som

arbetat regelbundna arbetsdagar, är 132.000 mark och för arbeta-

re, som ej arbetat fulla arbetsdagar, så många åttandedelar av i

1 mom. stadgade lägsta beloppen av full pension, som vederbörandes

arbetstid i medeltal per dag utgör av den regelbundna åttatimmars

arbetsdagen.

Beloppet av pensionen i IV pensionsgruppen bestämmes enligt pen-

sionen för innehavare av landskapets tjänst eller befattning i mot-

svarande ställning. På landskapsnämnden ankommer att bestämma,

vilken innehavare av landskapets tjänst eller befattning som skall

anses vara i motsvarande ställning.

Har arbetsinkomsten enligt vilken storleken av arbetares pen-

sion skall bestämmas, på grund av utevaro från arbetet minskats,

skall den årliga arbetsinkomsten beräknas sålunda att till de fak-

tiska arbetsinkomsterna lägges det belopp, som arbetare beräknas av nämnda orsak ha gått miste om. Naturaförmåner skola beräknas i penningar enligt medelprisen på orten.

Tio pensionsår berättiga till tio trettiondedelar av beloppet av full pension och varje därpå följande fullt pensionsår ytterligare till en trettiondedel därav till dess full pensions belopp uppnås.

Den årliga pensionens belopp utjämnas till närmaste belopp, vars tolfte del är delbar med tjugofem. Finnas två sådana tal, sker utjämnningen till närmast större tal.

8 §.

Företages i stöd av gällande stadganden justering av innehavares av landskapets tjänst eller befattning avlöning med anledning av ändringar i officiella levnadskostnadsindex, skall pension, som beviljas eller beviljats i stöd av denna landskapslag i enlighet med därom utfärdade närmare föreskrifter justeras på motsvarande sätt med tillämpning av sagda stadganden.

9 §.

Nödgas arbetare till följd av i landskapets arbete ådragen kroppsskada eller av arbetet förorsakad sjukdom såsom oförmögen till landskapets arbete därifrån avgå, tilldelas honom full pension oberoende

av antalet pensionsår eller ålder. Har han själv avsiktligt eller genom grov vårdslöshet vållat kroppsskadan eller sjukdomen eller väsentligen medverkat till dess uppkomst, kan pension helt och hållet förvägras honom eller dess belopp enligt prövning nedsättas.

Sjukdom anses förorsakad av landskapets arbete, där omständigheter i samband med arbetet på sannolika skäl kunna antagas hava föranlett insjuknandet eller väsentligen bidragit till att sjukdomen uppkommit eller förvärrats.

10 §.

Har arbetare till följd av ålder eller försvagad hälsa eller ådragen skada, som icke vållats av honom själv, före inträdet i pensionsåldern överförs eller nödgats övergå till arbete, som på grund av sin beskaffenhet tillhör en lägre pensionsgrupp än den hans under pensionsåren huvudsakligen utförda arbete förutsätter, erhåller han vid avgången från landskapets arbete pension enligt den pensionsgrupp, som motsvarar hans tidigare arbete.

11 §.

Pension beviljas på ansökan.

Har arbetare anhållit om pension medan han var i landskapets arbete eller senast inom sex månader efter arbetsförhållandets upp-

hörande, begynner rätten att uppbära pension vid den tidpunkt rätten att uppbära lön på grund av arbetsförhållandet upphör. Skriftligen avfattad pensionsansökan skall inlämnas till landskapsnämnden.

Har pension ej sökts inom den 12 mom. föreskrivna tiden och har laga skäl för försummelsen icke föreburits, begynner rätten att uppbära pension med ingången av månaden efter den, då ansökan om pension inlämnades.

12 §.

Till ansökan om pension bör fogas ämbetsbetyg och arbetsbok med vederbörliga anteckningar.

13 §.

Har arbetare ansökt om pension på grund av att han, innan han inträtt i pensionsåldern, till följd av kroppsslyte eller nedsatta kropps- eller själskrafter blivit varaktigt oförmögen att utföra sitt arbete eller på grund av i arbetet ådragen kroppsskada eller arbetet förorsakad sjukdom blivit oförmögen till landskapets arbete, bör läkarintyg bifogas pensionsansökan.

14 §.

Sakägare, som anser beslut i pensionsärendet kränka hans lagliga

rätt, kan söka ändring i beslutet genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvären skola anföras inom trettio dagar från den dag beslutet delgivits.

15 §.

Pension utbetalas av landskapsnämndens kamreraravdelning på fastställda tider, såsom därom är särskilt stadgat. Pension erlägges för hela den månad, under vilken pensionstagare har avlidit.

Har pensionsbelopp icke lyfts inom tre år räknat från förfallodagen, inbesparas det till landskapet.

16 §.

Rätt till erhållande av pension upphör.

- 1) om pensionstagare förlorar sitt finska medborgarskap;
- 2) om pensionstagare utan avbrott vistats i utlandet längre tid än tre år och icke inom nämnda tre år hos landskapsnämnden sökt och beviljats rätt att fortfarande uppbära pension;
- 3) om pensionstagare utan vederbörligt tillstånd träder i främmande makts tjänst;
- 4) om pensionstagare dömes till förlust av medborgerligt förtroende för alltid.

Har den, som förlorat sitt finska medborgarskap, återvunnit det-

samma eller har pension förverkats av ovan i 1 mom. punkterna 2 eller 3 nämnda orsaker, kan landskapsnämnden på ansökan återge rätten till pension, men de olyftade pensionsbeloppen vare dock förverkade.

Till pensionstagare, som undergår frihetsstraff i straffanstalt, erlägges icke pension för strafftiden, ej heller till pensionstagare, som gått förlustig medborgerligt förtroende på viss tid, förrän han återfått medborgerligt förtroende.

Inträffar någon i 1 mom. nämnd händelse efter det arbetares arbetsförhållande upphört, men innan honom beviljats pension, skall pensionsrätten anses förverkad. Landskapsnämnden kan likväl i ovan i 2 mom. nämnda fall på ansökan återställa rätten till pension.

17 §.

Till arbetare i sådant landskapets arbete, som berättigar till pension, skall utgivas arbetsbok, varom landskapsnämnden utfärdar närmare föreskrifter.

18 §.

Utöver vad i denna landskapslag stadgas gäller i tillämpliga delar vad om tjänstemannapensioner är stadgat.

19 §.

Landskapets arbetare, vars arbetsförhållande har börjat före

denna landskapslags ikraftträdande, bibehålles vid sin rätt till pension enligt hittills gällande stadganden, därest han inom tre månader från denna landskapslags ikraftträdande anmäler denna sin önskan hos landskapsnämnden.

20 §.

Denna landskapslag skall gälla från och med den 1 oktober 1950, och genom densamma upphäves landskapslagen den 25 februari 1948 angående landskapsförvaltningen underlydande arbetares uti landskapet Åland rätt till pension (8/48).

Denna landskapslags 8 § skall lända till efterrättelse blott så länge allmän justering av innehavarnas av landskapets tjänst eller befattning avlöning i enlighet med gällande stadganden företages på grund av officiella levnadskostnadsindex.

Mariehamn den 25 oktober 1950.

På landskapsnämndens vägnar.

Lantråd

Viktor Strandfält

Viktor Strandfält.

Landskapssekreterare

Ch. Stormbom

Ch. Stormbom.